

ДНП «ЛВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО»

Кафедра українознавства та філософії
СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

Українське лікарське товариство у Львові

Клуб імені Юрія Липи Українського лікарського товариства у Львові

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

Лікарська комісія

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

за матеріалами всеукраїнської
мультидисциплінарної наукової
конференції з міжнародною участю

ЮРІЙ ЛИПА: СТРАТЕГІЯ НАЦІЇ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ

з нагоди 125-річчя від дня народження

Львів, 12-13 червня 2025 року

ДНП «ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО»

Кафедра українознавства та філософії

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ

ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

Українське лікарське товариство у Львові

Клуб імені Юрія Липи Українського лікарського
товариства у Львові

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

Лікарська комісія

*Символу української незламності
присвячуємо*

ЮРІЙ ЛИПА:
СТРАТЕГІЯ НАЦІЇ ТА КУЛЬТУРА
УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ»

(з нагоди 125-річчя від дня народження)

*Збірник наукових праць
за матеріалами вссеукраїнської
мультидисциплінарної науково-практичної
конференції з міжнародною участю*

Львів - 2025

УДК 342.1 (477):811.161.2:94(477):008
ББК 63.5(4Укр)+81(4Укр)+63.3(4Укр)+71(4Укр)

Юр 64 Юрій Липа: стратегія нації та культура українського духу (з нагоди 125-річчя від дня народження): збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської мультидисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю 12 – 13 червня 2025 року / наукова редакторка проф. Тетяна Єщенко. Львів: ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького», 2025. 549 с.
ISBN 978-617-10-1093-2

Наукова рада:

д-р мед. наук, професор Андрій Базилевич;
д-р мед. наук, професорка Зоряна Масна;
д-р мед. наук, професор Олександр Кіцера;
д-р філол. наук, професор Михайло Вінтонів;
д-р істор. наук, професор Ігор Тодоров;
д-р істор. наук, професор Ігор Коляда;
д-р філол. наук, професор Михайло Гнатюк;
д-р філол. наук, ст.наук. співр. Мар'яна Комариця

д-р істор. наук, професорка Тетяна Панфілова;
д-р істор. наук, професор Юрій Митрофаненко;
д-р істор. наук, професор Тетяна Панфілова;
д-р філол. наук, професор Ольга Харлан;
д-р пед. наук, професор Тетяна Хвалибога;
д-мист-ва, професор Ганна Карась;
д-мист-ва, професор Віолетта Дутчак;
д-р філол. наук, професор Володимир Працьовитий

Редакційна рада:

докт. філол. наук, професорка Тетяна Єщенко (наукова редакторка); канд. пед. наук, доцентка Галина Стечак; канд. філол. наук, доцентка Світлана Ягело; канд. наук із держ. упр., доцентка Галина Терешкевич (с. Діогена); канд. філол. наук, доцентка Марта Дрогомирецька; канд. істор. наук, доцентка Віра Мельник; канд. істор. наук, доцентка Наталія Гірняк; канд. філол. наук Ірина Матушак

У збірнику наукових праць уміщено матеріали учасників усеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Юрій Липа: стратегія нації та культура українського духу (з нагоди 125-річчя від дня народження)». Подано розвідки, в яких розглянуто постать Юрія Липи в історичному, культурологічному та філософському аспектах; охарактеризовано міжнародний вимір діяльності та персоніфікаційний аспект творчості письменника-націєтворця, його мовний стиль, літературне новаторство, біографістику, громадську діяльність та місійне служіння українській нації, національні концепти, світоглядні коди та їхню роль у формуванні колективної пам'яті і національної ідентичності українців, психологію мовотворчості Юрія Липи. Висвітлено питання духовно-етичної й естетичної аксіосфери митця, проблеми збереження та популяризації спадщини письменника як постаті національної пам'яті українців.

Для науковців у галузі українознавства, істориків, культурологів, філологів, лікарів.

Автори несуть повну відповідальність за грамотність поданих текстів, точність наведених фактів, цитат, покликань, статистичних даних, власних імен, оформлення бібліографії, академічну доброчесність.

Редакційна рада має право на скорочення матеріалів.

*Ухвалила вчена рада факультету іноземних студентів ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького»
(протокол №5-2025 від 16 червня 2025 року)*

© ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького», 2025
© Автори матеріалів, 2025

ЗМІСТ

Вітальне слово ректора	3
Вітальна промова президента СФУЛТ	6
Віншування від голови лікарської комісії НТШ	7
Вітальна промова голови АК імені Юрія Липи УЛТ у Львові	9
Передмова	16

МЕДИЧНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО

Медична та етнічна антропология

Юрій Липа як лікар: його внесок у розвиток медицини та народної терапії. Вплив медичних знань Юрія Липи на бачення здоров'я нації. Народна медицина та її значення в національній культурі

Гдакович Мар'яна. «Помагаймо!»: етичні засади лікарської діяльності Юрія Липи	20
Дідусенко Ганна. Юрій Іванович Липа та його праця «Ліки під ногами»	26
Іванків Зоряна, Дробінська Наталія. Юрій та Іван Липи: вшанування державотворців у сучасних реаліях	23
Кіцера Олександр. «Він лікар був добрий...» (Юрій Липа – фітотерапевт)	40
Мельник Віра. Лікар на службі нації: клінічна і наукова діяльність Юрія Липи	47
Огірко Олег. Християнсько-патріотичне покликання лікарів Мар'яна Панчишина, Остапа Селянського та Юрія Липи	51
Палько Христіна, Дедишина Лариса. Юрій Липа крізь погляд науковців та випускників Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького	59
Подкупко Тетяна. Ідеї Юрія Липи у сфері фітотерапії: на перетині медицини, історії й культури	64
Сова Андрій. Степан Гайдучок: теоретичні та практичні здобутки у царині тіловиховання	71
Стечак Галина. Юрій Липа: лікар, просвітник, державник	76
Федорова Алла. Юрій Липа – лікар душі й тіла	81

ФІЛОЛОГІЯ

Літературознавчий та мовознавчий аспекти творчості Юрія Липи

*Аналіз художніх та публіцистичних творів Юрія Липи.
Літературна спадщина Юрія Липи у контексті
українського національного відродження. Публіцистика
Липи: риторика, стилістика та ідеологічні маркери.
Вплив творчості Юрія Липи на сучасних українських
письменників і публіцистів*

- Алтухов Володимир.** Українська мова як визначальний чинник формування національної ідентичності 95
- Баган Олег.** Постать Миколи Гоголя в тлумаченнях Юрія Липи: націософський та духовно-психологічний аспекти 100
- Будний Василь.** Бій, що триває... (риторичні стратегії літературної есеїстики Юрія Липи) 108
- Великодна Ганна.** Літературна спадщина Юрія Липи (на матеріалі фонду наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова) 115
- Вінтонів Михайло, Вінтонів Тетяна.** «Призначення України» в лінгвофілософії Юрія Липи: сучасне прочитання сакральних рядків 121
- Гнатишева Ольга.** Вербалізація оцінки в поезії визвольної війни Ю. Липи 127
- Гнатюк Михайло.** Література та геополітика: український вимір Юрія Липи 133
- Гонтарук Лариса.** Концептосфера україноцентричної поезії Юрія Липи 140
- Демедюк Марина.** Фольклорні орієнтири творчої спадщини Юрія Липи 165
- Дільна Оксана.** Релігійна поезія Юрія Липи: мовно-стилістичний аналіз 170
- Дружинець Марія.** Лексичні та граматичні параметри як маркери часу в творчості Юрія Липи 176

Ещенко Тетяна. Концепт «Україна» у мовотворчості Юрія Липи: лінгвокогнітивний аналіз	180
Качмар Марія. Повстанський наратив як ідеологічний текст: етноментальний зріз (за матеріалами з Волині)	187
Кіцера Олександр. Християнські мотиви в творах Юрія Липи	195
Комариця Мар'яна. «Селянський король» і «Чаклун з хутора»: код нації у Юрія Липи	199
Крупач Микола. Історизм та міфологізація у новелі Юрія Липи «Табір»	206
Lemberskyi Olexander, Pechenyuk Olha. Yuryi Lypa is a genius of Ukrainian prose	204
Матушак Ірина. Штрихи до постаті Юрія Липи	219
Петрова Озель Лілія. Лінгвостилістичні визначники мовотворчості Юрія Липи (на матеріалі роману «Козаки в Московії»)	224
Піддубна Наталія. Вербалізація жанру молитви в поетичній творчості Юрія Липи	231
Працьовитий Володимир. Український світ у поезії Юрія Липи	237
Райбедюк Галина. Поезія Юрія Липи: естетика vs політика	244
Семенко Світлана. Висвітлення постаті Юрія Липи у публіцистиці Юрія Косача	250
Сердюк Наталія. Батурин гетьманський у творчості Юрія Липи	255
Хлипавка Галина. Міф, герой і нація: ідеологема національного воскресіння у творчості Юрія Липи	266
Хомик Тетяна. Структурно-семантичні особливості застарілої лексики в історичному романі Юрія Липи «Козаки в Московії» (1934)	272
Черкес Надія. Стяги любови Юрія Липи у патріотичній творчості непересічного українця	278
Ягело Світлана. Образ жінки у творчості Юрія Липи	285
Ясіновська Оксана. Переклад Святого Письма Івана Огієнка в оцінці Юрія Липи: «Музика ритму»	292

ФІЛОСОФІЯ.
ПСИХОЛОГІЯ. ПЕДАГОГІКА
Філософсько-культурологічний і психолого-педагогічний виміри постаті Юрія Липи
«Український дух» як культурний феномен у працях Юрія Липи. Етика та моральні цінності українця: погляд Юрія Липи. Народна культура як чинник формування національної свідомості. Юрій Липа про взаємозв'язок культури, релігії та нації.

- Бойко Світлана.** Освітні проекти з вивчення постаті Юрія Липи: інтеграція культури, історії та громадянської освіти 305
- Вербицька Лідія.** Всеукраїнська трилогія Юрія Липи й сьогодення: контекст культури 312
- Вознюк Оксана, Поцелуйко Андрій.** Етнопсихологічно-історіософська категорія українського роду (раси) Юрія Липи 319
- Грабовська Ірина.** Українська жінка-воїн у світлі роздумів Юрія Липи про українську жінку і її призначення 325
- Дутчак Віолетта,**
- Жадько Віталій.** Юрій Липа про основні риси української інтелігенції 330
- Жукова Анна.** Формування патріотичної свідомості майбутніх офіцерів в ідеях Юрія Липи в контексті сучасної педагогіки 338
- Завгородня Олена.** Прозірливість і чин: спадщина Юрія Липи в контексті сучасності 345
- Карась Ганна.** Лірична стихія поезії Юрія Липи в музичній інтерпретації Стефанії Туркевич 351
- Луковенко Ілля.** Релігія в ідейно-політичній доктрині Юрія Липи 357
- Омельченко Вікторія, Гордійчук Ольга.** Культура: точка опори державності у контексті постаті, поглядів та ідей Юрія Липи 362
- Сулятицький Іван, Гущук Ігор, Білобровка Ростислав.** Соціопсихологія державотворення у творах Юрія Липи 371
- Фесенко Андрій.** Донеччина як полігон духовного нищення: репресії проти церкви і виклики національній ідентичності 376
- Shust Olena.** National identity in the shadow of colonial experience: rethinking Yuriy Lypa's ideas in the context of contemporary approaches 379

ІСТОРІЯ

Історичний контекст і роль Юрія Липи у визвольній боротьбі

Липа як ідеолог українського націоналізму.

Участь Юрія Липи у визвольних змаганнях 20– 40- х років ХХ століття. Вплив батька, Івана Липи, на становлення особистості сина. Репресії проти Юрія Липи та спроби знищення його ідейної спадщини.

- Авраменко Валентина.** Іван Липа і Тарасова Гора 386
- Гірна Наталія.** Історичний аналіз наукової праці Юрія Липи «Розподіл Росії» на тлі російсько-української війни 392
- Данчишин Назар.** Український світ як протидія «руському міру» 397
- Дрогомирецька Марта, Міносян Андрій.** Фактор гідності в українському культурно-історичному просторі 404
- Коляда Ігор.** «Вихований тарасівцем»: роль пасіонарія Івана Липи у становленні пасіонарної особистості сина Юрія 410
- Кучеренко Світлана.** Львів Юрія Липи 419
- Митрофаненко Юрій.** Проблема феномену отаманщини доби Української революції 1917–1921 рр. у новелі Юрія Липи «Рубан» 425
- Онищенко Юрій.** Іван Липа та Юзеф Пілсудський: історична пам'ять і популяризація національних діячів у країнах ЄС та Україні. Роль недержавних організацій у збереженні та відновленні культурної спадщини 433
- Панфілова Тетяна.** Ідеологічне підґрунтя діяльності Івана та Юрія Лип за матеріалами Державного архіву Львівської області 448
- Петренко Ірина.** Інтелектуальне середовище Івана і Юрія Лип (на прикладі родини Лівицьких із Полтавщини) 453
- Терешкевич Галина (с. Діогена), Кушта Юрій, Джура Ольга, Моравецький Остап, Попович Богдан.** Юрій Липа – символ українського національно-визвольного руху 459
- Шилюк Олег.** Рецепція інтелектуальної спадщини Юрія Липи в академічному дискурсі України та світу: бібліометричний аналіз Scopus, Web of Science і Dimensions 467
- Шишко Олександр.** Справа Петра Білоскурського у контексті процесу «Спілки визволення України» 473

ПОЛІТОЛОГІЯ

Політична стратегія та націєтворення.

Геополітичні та міжнародні аспекти

діяльності Юрія Липи

Концепція «Української національної ідеї» в працях Юрія Липи. Геополітичні погляди Юрія Липи та їхня актуальність у сучасних умовах. Державотворчі аспекти в працях Юрія Липи: стратегія незалежності та суверенітету. Роль історичної пам'яті у формуванні національної ідентичності. Державницький вимір української дипломатії у світлі Липівських ідей

Вдовичин Ігор. Світ ідей Юрія Липи і сучасна інформаційна війна	481
Гусак Петро. Поняття нації та його роль у призначенні України	488
Кисляк Леся. Державотворчі аспекти в працях Юрія Липи: стратегія незалежності та суверенітету	492
Кулачинський Микола, Сікорська Ольга. Туреччина як геополітичний партнер України у Чорноморській доктрині Юрія Липи	498
Олійник Юрій. Юрій Липа – провідний мислитель української геополітики	504
Пасічник Василь. Геополітична доктрина Юрія Липи	508
Тодоров Ігор. Національна безпека в геополітичній концепції Юрія Липи	515
Топалова Світлана. Українська нація: етнічна чи політична	521
Чижов Вадим, Варипаєв Олексій. Права людини в умовах війни: український вимір	528
Дутчак Віолетта, Вальнюк Дмитро. Аспекти розвитку української культури в концепції Юрія Липи	534
Інформація про авторів	540

**РЕЦЕПЦІЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЮРІЯ ЛИПИ
В АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНИ ТА СВІТУ:
БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ SCOPUS,
WEB OF SCIENCE I DIMENSIONS**

Шилюк Олег,
кандидат історичних наук,
асистент кафедри історії України
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0000-0003-4387-3402>

У статті проаналізовано наукову реценцію творчості Юрія Липи (1900–1944) - видатного українського письменника, філософа, лікаря та політичного мислителя, чия інтелектуальна спадщина формувала національну ідеологію в умовах бездержавності та еміграції. За допомогою бібліометричних платформ Scopus, Web of Science та Dimensions здійснено комплексний аналіз наукової присутності Липи у глобальному академічному просторі. Автор вказує на необхідність стратегічного включення спадщини Юрія Липи в сучасну гуманітарну політику, академічну освіту й перекладацькі програми задля відновлення його ролі у формуванні української культурної ідентичності та державницької філософії.

Ключові слова: історія України; Юрій Липа; бібліометричний аналіз; Scopus; WoS; Dimensions.

This article examines the scholarly reception of Yurii Lypa (1900–1944), a prominent Ukrainian writer, philosopher, physician, and political thinker whose intellectual legacy significantly influenced Ukrainian national ideology during periods of statelessness and emigration. Drawing on bibliometric platforms such as Scopus, Web of Science, and Dimensions, the study offers a comprehensive analysis of Lypa's visibility in global academic discourse. The author underscores the need to strategically reintegrate Lypa's legacy into contemporary humanitarian policy, academic curricula, and translation programs in order to restore his role in shaping Ukraine's cultural identity and philosophy of state-building.

Keywords: *history of Ukraine; Yurii Lypa; bibliometric analysis; Scopus; WoS; Dimensions.*

Юрій Липа (1900-1944) – письменник, філософ, лікар, політичний мислитель – належить до плеяди українських елітарних інтелектуалів, чия спадщина формувала національну ідеологію в умовах бездержавності, еміграції та глобальних геополітичних катастроф. Його стратегічні ідеї, насамперед «Чорноморська доктрина», візія нації як духовної спільноти, а також концепція «призначення України» сьогодні набувають нового звучання на тлі війни, ідентифікаційної кризи та глобального протистояння. У статті подано аналіз актуальності ідей Липи на основі академічної рецепції його творів у сучасних наукометричних базах, а також здійснено компаративний огляд його ідеологічної платформи у співвіднесенні з поглядами Дмитра Донцова та Миколи Сціборського.

Після трагічної загибелі Юрія Липи у 1944 році його ідеї, що стосуються державності, геополітики, національної місії, не мали шансів бути офіційно визнаними або поширеними на теренах радянської України. Причина – очевидна: світогляд Ю. Липи був глибоко несумісним із радянською ідеологією, яка заперечувала як самостійність українського політичного проєкту, так і будь-які згадки про «національну еліту» або «духовну місію» України. Навіть після Другої світової війни радянська цензура жорстко контролювала будь-які ідеологічні відхилення, а отже – спадщина Липи автоматично потрапляла в категорію забороненого.

У 1950–1960-х роках твори Ю. Липи з'являються винятково в еміграційному середовищі: у США, Канаді. Однак такі видання мали обмежений наклад (звично 500–1000 примірників), не проходили професійну редактуру і не мали можливості увійти до глобального наукового обігу. У фондах Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, в колекції відомого науковця Аркадія Жуковського, зберігається два видання, які відносяться до його спадщини.³

Лише з розпадом СРСР та здобуттям незалежності, після 1991 року, в Україні починається поступове повернення імені Юрія Липи – у вигляді перевидань, збірників, історико-

³ Липа, Юрій. Призначення України. 2-ге незмін. вид. з 1 мапою і 12 схемами в тексті. Нью-Йорк : Говерла, 1953. 308 с.; Річник Перший з календарем на рік 1933 / Укр. екон. бюро; ред. ком.: Євген Чехович, Лев Лукасевич, Юрій Липа. Варшава : Укр. секція Слов'ян. т-ва мистецтва і культури, 1933. 137 с.

філософських досліджень. Проте втрачене десятиліттями академічне поле ще не повністю відновлено, особливо щодо міжмовної присутності його текстів.

На сьогодні відсутні повноцінні англомовні, французькі чи німецькі переклади ключових праць Ю. Липи, таких як «Призначення України» чи «Розподіл Росії». Причин цьому кілька:

1. Відсутність інституційного замовлення. Жодна з українських академічних або культурних інституцій у ХХ столітті (навіть після 1991 р.) не ініціювала систематичну програму перекладів українських політичних мислителів. Липа опинився «між полюсами» – недостатньо канонізований у самій Україні, й водночас незнаний у Заході.

2. Складність перекладу і стилю. Мова Ю. Липи – багаторівнева, метафорична, часто філософсько-містична. Для якісного перекладу потрібен не лише лінгвіст, а й глибокий аналітик українського контексту. Без спеціалізованих фахівців переклад може втратити зміст або стати спрощеним.

3. Ідеологічна маргіналізація. Через асоціації Ю. Липи з ідеями інтегрального націоналізму його іменем частково знехтували навіть у середовищі пострадянської гуманітаристики. У той час, як твори Донцова чи Сціборського отримали більшу увагу завдяки скандальному фону, Липа залишився менш «медійним» і менш конфліктним, а отже – менш поміченим.

З початку 2000-х років спостерігається відновлення зацікавлення його творами, а після 2014 року – стабільне зростання наукових публікацій, що аналізують його погляди у контексті геополітики, національної ідентичності, духовної культури та ідеології визвольного націоналізму.

Аналіз сучасного академічного дискурсу засвідчує два взаємопов'язані виміри: цитованість творів Юрія Липи як першоджерел та дослідницьких праць, присвячених його спадщині. Так, аналіз сучасних наукових баз даних, зокрема Scopus⁴, Web of Science⁵ та Dimensions⁶, показує, що в них

⁴ **Scopus** – міждисциплінарна бібліографічна та реферативна база даних наукових публікацій, керована Elsevier. Пошук - (REF («**Lyra I**») OR REF («**Lyra Y**»))

⁵ **Web of Science** – платформа для доступу до провідних індексів наукового цитування, яка охоплює рецензовані журнали в різних галузях знань. Пошук - (**Lyra Y** OR **IURYI LYPА** OR **LYPA IURI** OR **LYPA YURII** OR **LYPA Y** OR **LYPA YURIY** OR **LYPA J** (Cited Author))

⁶ **Dimensions** – аналітична наукометрична платформа, що інтегрує дані про публікації, цитування, гранти, клінічні випробування та патенти. Пошук - («**Lyra Iu**» OR «**Lyra Yu**» OR «**Липа Ю**» Free text in title and abstract)

відсутні твори Юрія Липи, лише публікації в яких аналізується його особистість, творчість та погляди. Серед них є також публікації, які вказують твори Липи в списках використаних джерел (reference). Зокрема у WorldCat⁷ відслідковується 16 публікацій, у Scopus – 13; Web of Science – 14; Dimensions – біля 80. Згадки Юрія Липи з'являються переважно в гуманітарних дисциплінах – релігієзнавстві, історії, політології, філософії, культурології. Як бачимо, у базі Dimensions його ідеї в наукових публікаціях трапляються частіше, особливо в англомовних міждисциплінарних матеріалах. У Scopus та WoS зафіксовано окремі статті, що висвітлюють його концепцію Чорноморської доктрини, порівняння з Д. Донцовим та інтелектуальну історію міжвоєнного періоду.

Dimensions є найбільш гнучкою базою, де твори Юрія Липи з'являються в різних формах – від історичних досліджень до сучасних стратегічних аналізів. У Scopus та WoS ідеї Липи вивчаються передусім у контексті міжвоєнної геополітики, теорій нації та культурної ідентичності.

Зростання зацікавлення до Липи також підтверджується кількістю публікацій за останні два десятиліття. Графік динаміки публікацій чітко демонструє збільшення згадок у періоди загострення суспільно-політичної ситуації в Україні. Так в системі Dimensions половина матеріалів які досліджуються (41 назва) опубліковані в період 2021-2025 рр. Це свідчить про реактуалізацію Липи як мислителя, здатного продукувати інтелектуальні відповіді на цивілізаційні виклики сучасності.

Тематика досліджень охоплює: політичну філософію Липи; історіософські та геополітичні концепції (зокрема Балто-Чорноморський союз); міжвоєнну прозу; його участь у творенні національного міфу; поетичну спадщину та образи в літературі.

Цитованість праць, присвячених Липі, помірна. Часто його згадують у контексті дослідження ідей Дмитра Донцова, Миколи Сціборського, українського націоналізму та геополітики. Географія інтересу: Україна, Польща, частково – діаспорні наукові середовища.

Здійснити аналіз найбільш цитованих публікацій з цієї тематики є досить проблематичним. Для гуманітарних і соціальних наук властивий ефект накопичення, тобто найбільш цитованими публікаціями є старіші публікації, на відміну від природничих і технічних наук, де найбільш цитованими є новіші

⁷ **WorldCat** – глобальний бібліотечний каталог, що надає доступ до бібліографічних записів мільйонів видань із бібліотек усього світу. Пошук - («**Yurii Lypa**»)

публікації. Були відібрані публікації кожна з яких мала 5 і більше цитувань. Одна публікація присутня в різних базах даних.

Автор, назва	К-ть цитувань
Wodak R. <i>Analysing Fascist Discourse, European Fascism in Talk and Text</i> . New York: Routledge, 2013. 338 p.	66 - Dimensions
Wilson A. Elements of a theory of Ukrainian ethno-national identities. <i>Nations and Nationalism</i> . 2002. Vol. 8. Issue 1. P. 31–54.	53 - Scopus
Wilson A. <i>Belarus: The last European dictatorship</i> . Yale University Press, 2012. 304 p.	29 - Scopus
Rudling P. A. The Return of the Ukrainian Far Right: The Case of VO Svoboda. <i>Analysing Fascist Discourse: European Fascism in Talk and Text</i> . Taylor and Francis, 2013. P.228-255.	28 - Scopus
Rudling P. A. Eugenics and racial anthropology in the Ukrainian radical nationalist tradition. <i>SCIENCE IN CONTEXT</i> . 2019. Vol. 32. Issue 1. P. 67–91.	9 - WoS
Kushnir O. Ukrainian policies in the Black Sea littoral: history, current trends and perspectives. <i>Journal of Contemporary European Studies</i> . 2017. Vol. 25. Issue 2. P. 163–179.	7 - Scopus 5 - WoS
Варданян М. В. Свій - Чужий в українській діаспорній літературі для дітей та юнацтва: національна концептосфера, імагологічні моделі : монографія. Кривий Ріг : Видавництво «Діонат», 2018. 406 с.	5 - Dimensions

Тобто спостерігаємо яка тематика є найбільш дискусійна та потребує подальшого обговорення. В цьому контексті зростає важливість досліджень саме вітчизняних науковців. Варто зауважити, що серед публікацій спостерігаються матеріали авторів та афіліції країни-агресора, і це вимагає від українських дослідників приділяти більше уваги поширенню своїх досліджень в світовій науковій спільноті, щоб уникнути фальсифікації та перекрученню в наукових публікаціях, зокрема й історії України та національної ідеї.

Липа в науковій рефлексії з'являється переважно як автор концепцій «національного призначення» та «геополітичної суб'єктності». Його твори не лише публіцистичні, а й міфотворчі, впливають на сучасну гуманітаристику та стратегії культурної політики.

У сучасному академічному дискурсі ідеї Юрія Липи здебільшого оцінюються позитивно, проте в низці праць виявлено критичне переосмислення його концептуальних засад. Зарубіжні дослідники часто розглядають Ю. Липу в ширшому культурному чи порівняльному ключі, аналізують його ідеї у європейському або діаспорному контексті, застосовують більш міждисциплінарні методи - міфологія, постколоніалізм, наратологія. Так, зокрема Т. Erlacher та Р. Rudling, звертають увагу на елітарність його мислення, близьку до доктрин Дмитра Донцова, підкреслюючи недостатню інклюзивність моделей національного буття, що пропонуються Липою. У публікаціях М. Shkandrij та М. Wojnar наголошується, що попри відмінність від радикального донцовізму, Липа зберігає вертикальну, ієрархізовану візію нації, що може вступати в суперечність із сучасними принципами демократичного плюралізму. Водночас українські автори зосереджуються на прямому політичному та геополітичному порівнянні, наративному аналізі прози, вивченні текстів у межах формування ідеології демонструють більш поблажливу рецепцію, обмежуючись заувагами щодо надмірного духовного максималізму чи ідеалізації національного минулого у творчості Липи (І. Жиленко, Р. Демчишак, С. Кучеренко, П. Лодин та інші). Таким чином, критичне ставлення до його ідей не має деструктивного характеру, а радше відображає прагнення осмислити межі й актуальність його філософії в координатах сучасної політичної культури.

Висновок. Факт того, що до 1992 року творчість Юрія Липи не була надрукована в Україні, а переклади іншими мовами досі відсутні, є свідченням системної культурної втрати, викликаной колоніальними механізмами, ідеологічною цензурою та відсутністю державної політики з популяризації національної філософської спадщини. Для повернення Липи в глобальний інтелектуальний простір необхідно ініціювати програми перекладів, критичних видань, а також інтегрувати його концепти до академічних курсів з гуманітарних і політичних наук.

Аналіз сучасного наукового дискурсу засвідчує посилення зацікавленості творчістю Юрія Липи, особливо у зв'язку з подіями після 2014 року та загостренням національних і геополітичних викликів для України. Його ідеї, такі як Балто-Чорноморська геостратегія, духовна аристократія нації, та роль України як суб'єкта цивілізаційної трансформації, не лише не втратили актуальності, а й стали предметом нового осмислення.

Варто відзначити, що українські дослідники частіше демонструють лояльне або героїзоване ставлення до постаті Ю. Липи, тоді як у зарубіжному середовищі простежується обережна критика – зокрема щодо його міфотворчих моделей чи недостатньої демократичності концепції нації. Проте загальний науковий консенсус визнає Липу одним із центральних ідеологів української державницької традиції, спадщина якого вимагає не лише переосмислення, але й активного включення у сучасну гуманітарну політику, навчальні програми та стратегії культурної безпеки.

Література

1. Dimensions. [Електронний ресурс]. URL: <https://app.dimensions.ai/discover/publication> (дата звернення: 20.05.2025).
2. Scopus. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.scopus.com> (дата звернення: 20.05.2025).
3. Web of Science. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.webofscience.com> (дата звернення: 20.05.2025).
4. WorldCat. [Електронний ресурс]. URL: <https://search.worldcat.org/> (дата звернення: 20.05.2025).

УДК 94(477.74)«1929-1930»

СПРАВА ПЕТРА БІЛОСКУРСЬКОГО У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСУ «СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ»

Олександр Шишко,

*доктор історичних наук, доцент,
професор кафедри філософії, політології, психології та права
Одеської державної академії будівництва та архітектури*

У статті проаналізовано матеріали архівної справи, фігурантом якої був Петро Білоскурський, який був ув'язнений до концтабору у лютому 1930 р. за обвинуваченням в участь у «контрреволюційній організації», яка нібито була Одеською філією «Спілки визволення України».

Ключові слова: Андрій Ніковський, громадсько-культурне життя Одеси.

The article analyzes archival materials related to the case of Petro Biloskursky, who was imprisoned in a concentration camp in